

**Meerjaren
programma**

**Monumentencommissie
Hengelo**

2012

2014

december '11

SAMENVATTING

MISSIE

Wat willen we bereiken?

De MC van Hengelo heeft als missie het behoud, het beter zichtbaar maken en het beleefbaar maken van het cultuurhistorisch erfgoed voor de bewoners van Hengelo als een belangrijk onderdeel van hun leefomgeving. Op deze wijze tracht de MC bij te dragen aan het genereren van enthousiasme voor en betrokkenheid bij het behoud en de herbestemming van onroerend cultuurhistorisch erfgoed.

MEERJARENTHEMA'S

Strategische issues.

De MC zet zich de komende jaren in voor het bereiken van een aantal concrete ontwikkelingen en verbeteringen. De Monumentencommissie gaat hierbij uit van de hierboven geformuleerde missie gericht op de verbetering van de zichtbaarheid en de beleving, behoud en bescherming van het erfgoed in Hengelo. Het uitgangspunt voor haar activiteiten is de hierboven genoemde visie, waarbij rekening wordt gehouden met de toegelichte ervaringen en ontwikkelingen.

In de vijf onderstaande meerjarenthema's zijn de inzet voor de komende jaren geconcretiseerd.

1. Aanscherping positie en inbreng MC in beleidsvoorbereiding en -uitvoering erfgoed.
2. Als speerpunt van haar ontwikkelingsactiviteiten in de planperiode 2011-2013 kiest de MC de zogenaamde "tweede tranche van de Wederopbouw"
3. Kwaliteit advisering vergroten o.m. door verbetering van de transparantie en "meetbaarheid" van zijn werkzaamheden.
4. De MC beijvert zich er voor het verhaal van Hengelo op levendige, begrijpelijke wijze onder de aandacht van de bevolking te brengen door het zichtbaar maken van de "cultuurhistorische parels" van Hengelo.
5. De MC stimuleert de totstandkoming van een Stichting Stadherstel en het herstel van probleemmonumenten.

INHOUDSOPGAVE

Meerjarenprogramma Monumentencommissie Hengelo	2
Samenvatting	2
Missie	2
Meerjarenthema's	2
Inleiding	3
Missie	4
Visie	4
Ervaringen en ontwikkelingen	5
De Monumentencommissie.	5
De omgeving	7
Meerjarenthema's	9
Actieplannen	10
Planning/financiering?	10
Bijlage 1: Ervaringen en ontwikkelingen door de jaren heen.	1

INLEIDING

Met het aantreden van een nieuwe voorzitter, secretaris en 2 nieuwe leden in 2010, in combinatie met snelle veranderingen op het gebied van het overheidsbeleid en communicatiemogelijkheden, besloot de Monumenten Commissie van de Gemeente Hengelo, verder 'MC' genoemd, zich te beraden op haar taak en haar functioneren nu en op de middellange termijn. In dit kader werd dit meerjarenprogramma voor de periode 2011-2013 (huidige collegeperiode) en een uitgewerkt jaarprogramma voor 2012 opgesteld.

Het doel is te komen tot een visie op en een aanpak van het onroerend cultureel erfgoed in Hengelo. Erfgoed vormt het "cultureel kapitaal" van mensen en gemeenschappen, dat wil zeggen dat het een samenleving bewust maakt van haar afkomst en cultuur en dat het richting geeft aan de toekomst. Bovendien is erfgoed een steeds belangrijker uitgangspunt bij ruimtelijke ontwikkelingen en is het een cruciale factor voor ruimtelijke kwaliteit.

Erfgoed bepaalt dus in belangrijke mate de identiteit van stad en buitengebied en het welbevinden van haar bevolking. Burgers voelen zich meer verbonden met de plek waar zij wonen en werken als zij zich meer kunnen inleven in de ontwikkelingsgeschiedenis van het gebied. Naast een culturele factor is erfgoed tevens een economische factor van betekenis geworden.

De MC wil politiek, (overheids- en particuliere) instanties, bedrijven en bewoners bewust maken van de kracht van het erfgoed van Hengelo, en wil hen betrekken bij de beleving, het behoud en de herbestemming ervan. De MC staat daarbij open voor suggesties van en wil graag samenwerken met derden om een gedeelde visie en aanpak te realiseren.

In dit meerjarenplan wordt een visie en een missie geformuleerd. Daarna volgt een evaluatie van het MC verleden, een analyse van de nieuwe ontwikkelingen en een overzicht van toekomstige thema's. Het meerjarenplan wordt afgesloten met de manier waarop de MC zich voorstelt dit te realiseren

MISSIE

Wat willen we bereiken?

De MC van Hengelo heeft als missie het behoud, het beter zichtbaar maken en het beleefbaar maken van het cultuurhistorisch erfgoed voor de bewoners van Hengelo als een belangrijk onderdeel van hun leefomgeving. Op deze wijze tracht de MC bij te dragen aan het genereren van enthousiasme voor en betrokkenheid bij het behoud en de herbestemming van onroerend cultuurhistorisch erfgoed.

VISIE

Hoe willen we dat bereiken?

Hengelo is een jonge stad. Toch heeft ook Hengelo een verleden. Een boeiend verleden dat veelzijdiger en verrassender is dan menige inwoner van Hengelo denkt. Hengelo is groot geworden door de sterke industriële ontwikkeling. Maar de historie van Hengelo bestaat uit veel meer interessante elementen.

De monumentencommissie wil er aan bijdragen dat die historie zichtbaar en beleefbaar wordt en ingezet wordt voor de versterking van de identiteit en het imago van Hengelo wat als leidraad kan dienen voor nieuwe ontwikkelingen.

In het verleden heeft de MC zich allereerst bezig gehouden met het beschrijven en het beschermen van ruimtelijke objecten (“gebouwen”) en (stedenbouwkundige) structuren volgens de rijks-systematiek. Doel was de integratie van het monumentenbeleid in het gemeentelijk beleid en met name het behoud van de monumentale waarde van gebouwen en structuren in het geheel van de ruimtelijke ordening.

Vanaf 1999 heeft de MC als doelstelling geformuleerd dat het totale monumentenbestand van de gemeente Hengelo een verantwoorde afspiegeling dient te zijn van de geschiedenis van de stad. Hierbij is een veelheid aan categorieën gedefinieerd.

Nu, in 2011, kan geconstateerd worden dat de positie van het onroerend cultureel erfgoed, zoals de

monumentenzorg nu genoemd wordt, in de gemeente veranderd is waardoor de rol en de taken van de MC ook aan verandering onderhevig zijn. Er is meer aandacht gekomen voor het belang en de betekenis van het cultureel erfgoed. Er is meer inzicht verkregen in hoe erfgoed te benaderen, te beschrijven, te behouden en te benutten. Landelijk is het beleid verschoven van object naar gebied, van behoud naar behoud door ontwikkeling, van nieuw(bouw) naar hergebruik, en wordt het cultureel erfgoed inclusief de archeologie (wettelijk) gezien als de basis voor ruimtelijke ordening. Zowel op het gebied van de ruimtelijke ordening als op het gebied van het cultureel erfgoed wordt, c.q. is, de rol van het Rijk sterk beperkt. Tevens is de regelgeving en de communicatie over erfgoed sterk aan het veranderen. Deze veranderingen zijn de uitgangspunten voor dit meerjarenplan.

Doordat het Rijk terugtreedt en de provincie Overijssel geen provinciale monumenten kent is de gemeente, en daarmee de MC als haar adviesorgaan, van cruciaal belang geworden in het behoud, de beschermingen, het zichtbaar en het beleefbaar maken, en het bieden van een toekomst voor haar cultureel erfgoed. De MC ziet hier voor Hengelo grote kansen om haar kwaliteiten nog meer tot uitdrukking te brengen en in te zetten voor een leefbare, herkenbare gemeente met een boeiend verleden, een duidelijk heden en een dynamische toekomst.

De MC ziet het cultureel erfgoed als zeer divers met veel betekenissen:

- Maatschappelijk: erfgoed geeft richting aan de toekomst;
- Cultureel: erfgoed draagt bij aan onderling respect en waardering;
- Sociaal: erfgoed heeft invloed op herkenning, erkenning en waardering;
- Economisch: erfgoed trekt mensen aan en is een belangrijke vestigingsplaatsfactor;
- Internationaal: gemeenschappelijk (erfgoed)verleden;
- Cultureel planologisch: erfgoed betrekken bij de vormgeving van Hengelo en de regio.
- Communicatie: erfgoed leent zich uitstekend voor de versterking van onderlinge banden, en het zichtbaar en

beleefbaar maken van de geschiedenis van Hengelo en Twente.

De MC doet dit door:

- ... haar taak als adviescommissie voor het college van B&W en de gemeenteraad zeer serieus te nemen;
- ... behoud door ontwikkeling na te streven;
- ... onafhankelijk te zijn;
- ... positief kritisch te zijn;
- ... goed gedocumenteerde adviezen en publicaties uit te brengen;
- ... faciliteren, initiëren en eventueel participeren in nieuwe plannen, processen en ontwikkelingen;
- ... een rol in subsidietoekenning te spelen;
- ... zorg voor communicatie en het leggen van verbindingen met (het werk van) anderen;
- ... samenwerking met andere deskundigheden en partijen;
- ... in begrijpelijke taal en beelden te communiceren.
- ... het benadrukken van waarden als professionaliteit, transparantie, onafhankelijkheid, betrokkenheid en (pro)activiteit.

ERVARINGEN EN ONTWIKKELINGEN

DE MONUMENTENCOMMISSIE.

DE MC DOOR DE JAREN HEEN.

De eerste MC werd opgericht in 1987. Voor een beschrijving van de daarop volgende periode zie bijlage 1.

POSITIE EN ACTIVITEITEN

De MC is een gemeentelijk adviesorgaan dat gevraagd en ongevraagd advies geeft. In deze hoedanigheid doet de MC aan beleidsontwikkeling en, via de beoordeling van bouwaanvragen, aan beleidsuitvoering en beleidstoetsing.

Het kader waarin deze activiteiten zijn ingebed is verwoord in:

- de “Erfgoedverordening 2010”,
- de “Monumentenverordening 2004” en
- de “Verordening op de monumentencommissie 2004”
- van de Gemeente Hengelo.

Voor het uitvoeren van haar adviesrol heeft de MC uit haar midden een Technische commissie (TC) ingericht.

Hoewel de MC wordt geadviseerd door de ambtenaar “Monumentenzorg” van de gemeente bestaat de commissie uit ‘externen’. De grote uitdaging is daarom om tijdig de voor het functioneren noodzakelijke technische, inhoudelijke en politieke informatie te verwerven. De Monumentencommissie stelt zich daarbij proactief op, en treedt waar nodig (gevraagd en ongevraagd) vroegtijdig met partijen in overleg. De commissie streeft naar het onderhouden van directe en goede contacten met de verantwoordelijke Wethouder, de afdeling Stedenbouw en de afdeling Cultuur van de Gemeente.

ORGANISATIE EN WERKWIJZE

De MC vergadert op basis van stukken/documenten die voorafgaand aan de MC-vergaderingen worden toegezonden aan de MC leden. Om op een efficiënte en effectieve manier te werken is er behoefte aan goed gedocumenteerde procedures, adviesvragen en vergaderthema's. Eerdere uitspraken over onderwerpen, uitspraken van betrokkenen en dergelijke zijn van belang voor adequate advisering. Volledige, juridische, voorbereiding is gezien de beschikbare tijd en de ondersteuning niet haalbaar; de commissie zal hier het evenwicht tussen kwaliteit en tijdsbesteding goed moeten bewaken.

Informatie en documentatie zal digitaal verwerkt en verstrekt moeten worden. Zo zal de advisering over de omgevingsvergunning, voorheen monumentenvergunning, digitaal plaats vinden. Een digitale kaart met een overzicht van alle monumenten en potentiële monumenten is daarbij een handig hulpmiddel. Zeker als daarop ook is aangegeven welke monumenten zich net buiten de gemeentegrenzen bevinden. Alle te slopen gebouwen moeten in principe goed worden gedocumenteerd. Daartoe dient een lijst met waardevolle panden worden opgesteld.

Voorgaande geldt in het bijzonder voor de toekenning van de monumentenstatus aan gebouwen. Voordat een

gebouw op de monumentenlijst kan komen, moeten de MC-leden eerst worden voorzien van meer informatie omtrent het gebouw wat betreft historie, foto's, bouwstijl/periode, locatie, architect, vergelijkbare gebouwen, etc. Bovendien moet er worden aangegeven of het gebouw onderdeel is van (grootschalige) stedenbouwkundige plannen. Ook hiervoor geldt dat dit nog niet in alle gevallen uitputtend is gerealiseerd. De MC streeft naar de opzet van een digitale “dropbox” voor de opslag, beschikbaarstellingen en ontsluiting van de vereiste informatie.

De technische commissie (TC) van de MC tracht waar mogelijk vooroverleg te voeren over de voorgelegde adviesvragen. Hoewel ook hier behoefte is aan complete informatie vooraf, is die niet altijd (tijdig) beschikbaar. De TC zal hiermee afhankelijk van de aard van het project zo flexibel mogelijk omgaan. Ook heeft de TC behoefte aan een beoordelings- of afwegingskader voor de toetsing van een vergunningsaanvraag. De TC streeft daarom naar het aanleggen van een basischecklist bij de beoordeling van adviesvragen. Adviezen van de TC over complexe plannen worden altijd voorgelegd aan de MC. Voor de afhandeling van de adviesaanvraag geldt een doorlooptijd van maximaal 8 weken voor gemeentelijke monumenten en 26 weken voor Rijksmonumenten (zie ook WABO).

De MC of TC is indien gewenst, in beperkte mate, bereid tot informeel vooroverleg over adviesaanvragen. Hierbij is de MC zich bewust van het “verplichtende” karakter van haar uitspraken; de verwachtingen bij betrokkenen ten aanzien van de definitieve uitspraak van de MC/TC moeten daarom adequaat worden gemanaged.

De MC beijvert zich voor het herstel van monumenten in historisch verantwoorde staat en “bewaakt” monumentale stadsgezichten in situaties van nieuwbouw. De MC streeft naar een adviesrol in het tot stand brengen van passende nieuwbouw rond/naast monumenten. Hierbij geldt net als hiervoor reeds gememoreerd: Wanneer worden we gevraagd? Komen we/zijn we ooit in de positie om die rol tijdig en adequaat te spelen? Ook bij dit onderwerp geldt dat de MC goede contacten moet onderhouden in de sfeer van planontwikkeling (incl. Wethouder). De MC ziet het belang van bevordering van de openbaarheid van de vergaderingen en het geven van meer bekendheid aan agenda en uitspraken van de commissie.

STADSHERSTEL

In het kader van haar taakomschrijving acht de MC zich bevoegd om aan te dringen op het herstel van probleemmonumenten (zoals het badhuis aan de Oldenzaalse straat); de MC stelt daarom een lijst op van waardevolle panden (en structuren), waarbij met de gemeente afspraken worden gemaakt over hoe om te gaan met de (voorgenomen) veranderingen aan deze panden.

De MC is van mening dat een Stichting Stadsherstel, waarin de MC vertegenwoordigd is, een belangrijke rol kan spelen in het herstel van probleemmonumenten. De MC is voornemens de totstandkoming van een Stichting Stadsherstel te stimuleren.

DE OMGEVING

WABO

Sinds 1 oktober 2010 is de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht van toepassing. Voornaamste doel van deze wijziging is dat alle 'losse' vergunningen worden ondergebracht onder de omgevingsvergunning.

Zo werd in het verleden bijvoorbeeld een aparte sloop-, kap-, inrit-, bouw- en/of monumentenvergunning aangevraagd en al of niet verleend. Zo kon het voorkomen dat er een vergunning werd verleend voor de bouw van een garage, maar dat de boom die op de toekomstige inrit bleek te staan niet mocht worden gekapt. Nu alles in één vergunning is gegoten zou dit eenvoudiger moeten zijn voor de aanvragers.

Een tweede aspect van de omgevingsvergunning is dat de aanvragen bij voorkeur digitaal moeten worden ingediend (met een overgangperiode van twee jaar) en door de gemeenten digitaal worden behandeld. Hengelo heeft dit vooruitstrevend aangepakt. Alles wordt digitaal ingenomen (of gescand), digitaal behandeld en digitaal afgehandeld. Dit heeft gevolgen voor alle betrokken ambtenaren bij de gemeente. Zo worden nu aanvragen bekeken en beoordeeld via grotere en dikwijls dubbele beeldschermen. De software die wordt gebruikt door de gemeente Hengelo heet Squit. De papierstroom is sindsdien behoorlijk gereduceerd.

De MC is evenals de Rijksdienst Cultureel Erfgoed (RCE) een extern adviesorgaan. Zo staat de RCE geregistreerd binnen het Omgeving Loket Online (OLO) met een eigen 'adres' waar eventuele verzoeken om advies naar toe worden gestuurd. De RCE adviseert dus ook via de digitale snelweg.

Het was lang onduidelijk of de monumentencommissie ook binnen het OLO een eigen plek zou krijgen. Dit blijkt (nog) niet het geval. De verzoeken om advies worden digitaal uitgezet bij de contactambtenaar waarna ze vervolgens worden besproken in de technische commissie van de MC. De reactie van de TC wordt door de contact ambtenaar ingevoerd in "squit".

De MC vindt het van belang dat ze Wabo-proof is, d.w.z. dat ze volwaardig meedraait en wordt erkend binnen de nieuwe vergunningsmethodiek. De MC streeft er naar alsnog een eigen positie in de workflow van het OLO te verkrijgen; dit wordt noodzakelijk geacht vanwege de beperkte doorlooptijd die nu is verbonden aan de adviesaanvraag.

MOMO

Er gaat de komende jaren veel veranderen in de monumentenzorg. In november 2009 stemde de Tweede Kamer in met de moderniseringsplannen van minister Plasterk.

Het gaat om drie grote veranderingen:

1. Cultuurhistorische belangen worden meegewogen in de ruimtelijke ordening;
2. Er komen krachtiger en eenvoudiger regels;
3. Er vindt een herbestemming plaats van monumenten die hun functie verliezen. worden .

Waarom moderniseren?

De Monumentenwet stamt oorspronkelijk uit het begin van de twintigste eeuw. Het denken over de omgang met monumenten is sindsdien sterk veranderd. Kenmerken zijn een verschuiving in denken van object-naar gebiedsoriëntatie en van behoud naar ontwikkeling. Ook het denken over de organisatie van de monumentenzorg is veranderd. Daarom moet het systeem worden aangepast aan de ontwikkelingen

De MC zorgt dat ze MoMo proof is, d.w.z. dat Cultuurhistorie meeweegt in de ruimtelijke ordening, dat er heldere, krachtige en eenvoudiger regelgeving is, en dat hergebruik en herbestemming wordt bevorderd.

SAMENWERKING

Als dit past binnen haar visie en missie staat de MC staat open voor samenwerking met andere cultuurhistorische organisaties in Hengelo - bijvoorbeeld Heim, Historisch Museum, VGO, open monumentendag, de week van de geschiedenis, Stichting Tuindorp - als adviseur, initiator en eventueel als participant. Dit geldt ook voor commerciële organisaties als ANWB en VVV.

MONUMENTEN EN HERGEBRUIK

Voor het behoud van monumenten is een passende functie een randvoorwaarde. In de loop van de tijd zullen veel gebouwen hun functie verliezen. Dit geldt zowel voor de in Hengelo belangrijke industriële complexen als voor bijvoorbeeld kerken en overheidsgebouwen.

De gemeente kan het hergebruik van gebouwen en dus ook van monumenten, bevorderen door er voor te zorgen dat nieuwe potentiële gebruikers weten welke panden beschikbaar zijn. Het zou wenselijk zijn als makelaars en bedrijfscontactfunctionarissen over een pandenbank kunnen beschikken. De Monumentencommissie wil de gemeente vragen een dergelijke pandenbank op te zetten.

Verder kan de gemeente het hergebruik bevorderen door ontwikkelaars te stimuleren om bij het opzetten van nieuwe projecten te beginnen met onderzoek naar herbestemmingsmogelijkheden van bestaande leegstaande gebouwencomplexen, voordat ze toestemming krijgen nieuwe uitbreidingsgebieden in beslag te nemen. De Monumentencommissie is van mening dat een dergelijke beleidslijn (ook wel met SER-ladder aangeduid) in het gemeentelijke beleid als bindend moet worden opgenomen.

De veel voorkomende opvatting dat een monumentenstatus van een gebouw leidt tot beperkingen deelt de Monumentencommissie niet. In Hengelo zijn enkele fraaie voorbeelden te zien van hergebruikte monumenten met grote kwaliteiten. Dit zijn bijvoorbeeld de Brandweerkazerne aan de Lansinkesweg, het ROC-Twente en de basisschool St. Plechelmus die allemaal nieuwe functies kregen die men gewoonlijk niet verwacht in een (voormalige) gieterij, een modellenmakerij respectievelijk kerk.

Bij deze projecten was het belangrijk dat zowel de opdrachtgever als de architect tot een goed samenstel zijn gekomen, en dat de architect over specifieke ontwerpqualiteiten beschikte.

De Monumentencommissie wil in overleg met initiatiefnemers en ontwerpers graag meedenken over het hergebruik van monumenten.

MEERJARENTHEMA'S

Strategische issues.

De MC zet zich de komende jaren in voor het bereiken van een aantal concrete ontwikkelingen en verbeteringen. De Monumentencommissie gaat hierbij uit van de hierboven geformuleerde missie gericht op de verbetering van de zichtbaarheid en de beleving, behoud en bescherming van het erfgoed in Hengelo. Het uitgangspunt voor haar activiteiten is de hierboven genoemde visie, waarbij rekening wordt gehouden met de toegelichte ervaringen en ontwikkelingen.

In de vijf onderstaande meerjarenthema's is de inzet voor de komende jaren geconcretiseerd.

1. Aanscherping positie en inbreng MC in beleidsvoorbereiding en -uitvoering erfgoed.

Het actief deelnemen aan de ontwikkeling van Hart van Zuid.

De participatie in planvorming en processen ter behartiging van het cultureel erfgoed. o.a. in tuindorp t'Lansink, de begraafplaatsen, de Hotlo, de cultuurellips en de Lange Wemen.

De MC zoekt nadrukkelijk een rol in de subsidievererving en -toekenning in verband met lokale, regionale dan wel nationale stimuleringsactiviteiten en subsidieprojecten.

2. Als speerpunt van haar ontwikkelingsactiviteiten in de planperiode 2011-2013 kiest de MC de zg. "tweede tranche van de Wederopbouw".

Het in kaart brengen en de cultuur-historische beoordeling van wederopbouw(woon)wijken, m.n. Klein Driene I en II en de Binnenstad.

3. Kwaliteit advisering vergroten o.m. door verbetering van de transparantie en "meetbaarheid" van zijn werkzaamheden.

Om dit te bereiken is een helder en voor de leden van de commissie toegankelijk beoordelings- of

afwegingskader voor de toetsing van een vergunningsaanvraag noodzakelijk.

De commissie mag dan evenwel verwachten dat kan worden gewerkt met goed gedocumenteerde adviesvragen; de criteria waaraan voldaan moet worden moeten voor de aanvragers toegankelijk zijn.

Voor een objectief en deskundig advies van de commissie is voor alle leden inzicht vereist in eerdere uitspraken over onderwerpen alsmede uitspraken van betrokkenen.

Om een adequaat beeld van de context van het onderwerp van de vergunningsaanvraag te krijgen, is eenvoudig toegang nodig tot een overzicht van alle monumenten en potentiële monumenten, monumenten net buiten de gemeentegrenzen, alle te slopen gebouwen, enz. De opzet en het bijhouden van een praktische digitale faciliteit is daarbij onontbeerlijk.

De commissie ziet informeel vooroverleg met de aanvrager als een mogelijkheid om de aanvraagdrempel te verlagen en om het formele adviesproces te versnellen.

Verdere items hier:

- Uitbrengen van Meerjarenprogramma en Jaarplannen
- De MC zorgt er voor zijn werkzaamheden WABO en MoMo proof uit te voeren.
-
- Openbaarheid van de vergaderingen??

4. De MC beijvert zich er voor het verhaal van Hengelo op levendige, begrijpelijke wijze onder de aandacht van de bevolking te brengen door het zichtbaar maken van de "cultuurhistorische parels" van Hengelo.

De commissie hecht veel waarde aan het opstellen van de "cultuurhistorische canon van Hengelo"; hierin moeten de belangrijkste (50?) monument- en erfgoedvoorbeelden zijn samengebracht. De MC heeft niet de positie om een dergelijk overzicht alleen op te zetten; dat dient te gebeuren in samenwerking met andere betrokkenen en geïnteresseerden. De commissie ziet het als haar taak het belang van het onroerend cultureel erfgoed te behartigen.

De zichtbaarheid van het erfgoed van Hengelo kan daarnaast worden bevorderd via web-uitingen van de MC; periodieke informatie over MC-activiteiten alsmede (bredere) ontwikkelingen op het terrein van erfgoed in/via bijvoorbeeld een nieuwsbrief kunnen hier aan bijdragen.

De bekendheid van het erfgoed wordt daarnaast bevorderd door betere presentatie en toelichting op straat (Q.R. code); een complete onroerend erfgoed inventarisatie en beschrijving is daarvoor een voorwaarde.

Verdere items hier:

- Letten op het bestaande informatie (bijv. ANWB bordjes); completeren staalkaart;
- communicatie en leggen van verbindingen met het werk van anderen;
- optimaliseren fotomateriaal en documentatie;
- Informatievoorziening via Tubantia/RTV Oost/Radio Hengelo/Hengelo's Weekblad.

5. De MC stimuleert de totstandkoming van een Stichting Stadherstel en het herstel van probleemmonumenten.

keuzes die daarbij moeten worden gemaakt wordt de uitwerking van thema's uitgesteld naar latere jaren.

De capaciteit die de commissie ten dienste staat is:

- De leden van de Monumentencommissie;
- Ondersteuning vanuit het gemeentelijk apparaat;
- Stagecapaciteit van relevante opleidingen.

Over de ondersteuning vanuit het gemeentelijk apparaat worden jaarlijks aan de hand van het jaarplan afspraken gemaakt met de betreffende eenheid.

De monumentencommissie streeft naar een zo actief mogelijk inzet gericht op de verwerving van relevante stagecapaciteit ter ondersteuning van zijn doelstellingen.

FINANCIERING

Met welke middeleninzet in welke termijn?

De Monumentencommissie gaat actief op zoek naar subsidie- en sponsoringmogelijkheden in de Hengelse gemeenschap en bij de Provincie.

ACTIEPLANNEN

Hoe de voornemens te bereiken?

De Monumentencommissie neemt de uitwerking, van de voornemens in het Meerjarenprogramma, op in de jaarlijks uit te brengen jaarplannen. Daarbij wordt de afweging gemaakt welke prioriteit we moeten stellen, gegeven de beschikbare capaciteit. Afhankelijk van de

BIJLAGE 1: ERVARINGEN EN ONTWIKKELINGEN DOOR DE JAREN HEEN.

1.1 DE MONUMENTENCOMMISSIE.

De allereerste nota monumentenbeleid dateert nog maar uit september 1987. De opsteller was ing. W. Joosten. Voor die tijd werd alleen aandacht geschonken aan het meerjarenprogramma voor de restauratie van 10 rijksmonumenten in de gemeente Hengelo. Zonder meerjarenprogramma geen rijkssubsidie. Op basis van deze beleidsnota is een gemeentelijke monumentenverordening en een gemeentelijke subsidieregeling vastgesteld en is een monumentencommissie ingesteld die als taak kreeg in aanmerking komende objecten en structuren te beschrijven.

De eerste commissie bestond uit drs. G. van Schelven, historicus, dhr. H.C. Methorst, restauratiearchitect, en ir. P. Wolf, stedenbouwkundige en gemeentearchitect. Zij werden ambtelijk ondersteund.

Als aanbeveling had de commissie meegekregen aandacht te schenken aan het tuindorp t'Lansink in het kader van het Monumenten Inventarisatie Project (MIP). Financiering werd in het begin verzorgd via een, bescheiden, ondersteuning uit het (Rijks-) Fonds voor de Stadsvernieuwing. De woningwet, de wet op de Ruimtelijke Ordening, de Wet Stadsvernieuwing en de Monumentenwet leverden het juridisch instrumentarium.

De eerste jaren heeft de commissie zich intensief bezig gehouden met primaire zaken die de monumentenverordening als taak van de commissie stelde. In 1993 stonden 53 objecten(panden) op de gemeentelijke monumentenlijst. In 1994 stonden 37 objecten of structuren op de lijst van potentiële rijksmonumenten.

Dr. H. Reynders was in 1994 voorzitter van de monumenten- commissie die verder uit 6 leden bestond , met ambtelijke ondersteuning. De commissie had 3 subcommissies ingesteld ter verdeling van de werkzaamheden en wel voor de bouwkundige

activiteiten en monumentenaanvragen, de Open Monumenten Dag en de evaluatie en inventarisatie. De verwachting was op deze wijze efficiënt en adequaat te kunnen functioneren.

Bijzondere aandacht ging uit naar het Heemafterrein vanwege de afbraak van de fabriek en het feit dat voor 1821 ter plaatse de havezathe Huys Hengel stond. Bereikt werd dat archeologisch onderzoek verricht zou worden door een provinciaal archeoloog. Ook het voorontwerp van het plan Thiemsland werd nauwlettend gevolgd.

Een aantal monumentenborden werden in Hengelo in samenwerking met de Rotary Hengelo-Driene en de ANWB geplaatst.

De titelpagina van het jaarverslag van de commissie uit 1995 toont de prachtige watertoren van het voormalige KNKS- gebouw.

De commissie was in 1995 gericht op consolidatie en verbreding van de activiteiten en het verwerven van het daartoe noodzakelijke draagvlak. Langzaam won bij de gemeente de gedachte veld dat monumentenzorg een geïntegreerde plaats innam in het geheel van de activiteiten die gericht is op het totaal van het leefmilieu. Daarbij was overleg met de sectoren ruimtelijke ordening en cultuur essentieel. Informatie, communicatie en gedachtenuitwisseling in een vroeg stadium van beleidsontwikkeling, het stadium van beleidsvoornemens, is bepalend.

Specifiek werd de aandacht gericht op cultuurhistorische verkenningen, archeologisch onderzoek en gemeentegrens overschrijdende activiteiten. Het archeologisch onderzoek van het voormalige Huys-Hengelo- complex was een gigantische opgave, waarbij voor het eerst een heel terrein van een havezathe kon worden opgegraven startte in 1995. Het gemeentebestuur heeft een commissie ingesteld om te adviseren over de invulling van het kasteelterrein. De bedoeling was het terrein van de havezathe in te passen in het woningbouwproject Thiemsland. De voorkeur van de monumentencommissie ging er naar uit om een woningbouwproject aan te passen bij een cultuurhistorische plek.

Verder werd aandacht besteed aan de cultuur-historische inventarisatie van de Afrikaanderbuurt, waarbij voorwaarden werden gegeven voor een op te stellen beeldkwaliteitsplan, de zorg om de handhaving en de inpassing in het reconstructieplan O2 van de dr. Schaepmanmavo en de zorg om de handhaving en nieuwe bestemming van de Wilhelminaschool en het nieuwe ontwerp van de Brink. Daarnaast wees de commissie op het belang van de zgn. wederopbouwarchitectuur uit de jaren '50 en '60, werd het Lambooyhuis verbouwd tot woning voor de schilder Wolvecamp en werd de villa Tichelwerk, de fabrikantenvilla van rond de eeuwwisseling van de familie Stork, ingrijpend en onder supervisie van de monumentencommissie gerestaureerd.

Met de stichting Twickel werd contact gelegd over de nog aanwezige marke- en jachtpalen. Geadviseerd werd de palen waar nodig te restaureren en ontbrekende, indien opgeslagen, palen terug te plaatsen.

In 1995 was het 50 jaar geleden dat Hengelo door de geallieerden werd bevrijd van de Duitse overheersing. Ter nagedachtenis van de vele omgekomen stadsgenoten tijdens de bombardementen op Hengelo werd in de Weemenstraat een monument opgericht met een plaquette van de kunstenaar Ruud Hallema.

In 1996 bestond de monumentencommissie uit een voorzitter en 7 leden. De Technische Commissie (TC) van de monumentencommissie, die ondertussen was ingesteld, beoordeelde verbouw- en nieuwbouwplannen van bestaande monumenten.

In 1997 nam dr. H. Reynders afscheid als voorzitter en werd opgevolgd door drs. E.J. Krouwel. In die tijd bestonden de werkzaamheden uit het (begeleiden van het) archeologisch onderzoek van het voormalige HUYSEN HENGELO-complex, de inventarisatie van de naoorlogse bebouwing (wederopbouwarchitectuur), de restauratie van de villa Tichelwerk, het belang van de Schaepmanmavo en de Wilhelminaschool, de verbouwing van het Lambooyhuis, het stimuleren van het hergebruik van de industriële watertoren van Stork als brandweerkazerne en het inventariseren van het industrieel erfgoed.

Eind 1998 is aan het Hengelose monumentenbestand een fors aantal objecten toegevoegd als Rijksmonument. Dit ter afronding van de MIP en MSP projecten van de Rijksoverheid. Hierdoor steeg het aantal rijksmonumenten in Hengelo van 10 naar 79 objecten. Naast deze door het Rijk aangewezen monumenten heeft de stad 38 objecten welke aangewezen zijn als gemeentelijk monument en 35 objecten die aangemerkt zijn als Beschermd Karakteristiek Pand. Dit brengt het totaal aantal objecten in Hengelo dat op enigerwijze bescherming geniet krachtens de Monumentenwet of de gemeentelijke Monumentenverordening op 152 objecten. Daarnaast is voor het Tuindorp t' Lansink in 1998 de status Beschermd Dorpsgezicht aangevraagd en is een aantal panden en ensembles aangewezen als Rijksmonument. De commissie beraadt zich over de werkwijze in de toekomst ten aanzien van het tuindorp. In februari 1999 heeft de monumentencommissie het boekwerk "Monumentenregister Gemeente Hengelo" gepubliceerd met de complete en actuele stand van zaken van alle objecten. Als vervolg hierop is door de commissie een duidelijke doelstelling voor het monumentenbeleid geformuleerd. De commissie heeft een aantal categorieën gedefinieerd en het actuele monumentenbestand gespiegeld en is begonnen met een inventarisatie om de geconstateerde lacunes op te vullen. Bovendien werd begonnen met een project om de Wederopbouwperiode te inventariseren en te waarderen.

Aandachtsgebieden waren verder in 1999 en 2000:

- zorg voor industriële monumenten/Hart van Zuid. Een excursie naar het Emscherpark (Ruhrgebied) en een lezing werden georganiseerd. In dit jaar kwam de herbesteding van gebouw 33 van de machinefabriek Stork (de modelmakerij met watertoren) tot brandweerkazerne tot stand. Een herbesteding die veel waardering en goodwill heeft geoogst. Na de Waterstaatskerk de tweede zeer in het oog springende en geslaagde herbesteding van een historisch gebouw in Hengelo.

- schil Deldenerstraat (aansluiting op Thiemsland). De verkaveling is te herleiden tot de kaart van 1821. Rooilijn en de individuele panden zijn gehandhaafd, zij het dat het pand van Ros is opgenomen in de nieuwbouw.

- inventarisatie van het scholenbestand.?

- restauratie/ plan van aanpak Emmaweg. Dit heeft niet tot een concreet advies geleid.

- bescherming van de Afrikaander buurt. Dit heeft helaas niet tot een concreet resultaat geleid.

Op 5 juli 2000 werd het voorstel tot uitbreiding van het bestand gemeentelijke monumenten met 35 objecten ingediend. Daarna oriënteerde de commissie zich op een verantwoord en intensieve inventarisatie en waardering van de voor Hengelo zo belangrijke Wederopbouwperiode. Bijzonder aandachtspunt was in

2000 de discussie over de herinrichting van de Markt en het eventuele behoud van de kiosk op de Markt. De commissie heeft zich sterk gemaakt voor het behoud van de kiosk.

In 2000 werd een medewerker monumentenzorg bij de gemeente aangesteld waardoor de afstemming tussen ambtelijk apparaat en technische commissie werd verbeterd.

1.2 DOELSTELLING EN WERKWIJZE.

De allereerste commissie kreeg als taak in aanmerking komende objecten en structuren te beschrijven.

Daarbij werden 3 categorieën gehanteerd in analogie met de toenmalige rijksindeling, te weten:

1. De ruimtelijke structuren met de bouwkundige elementen;
2. De historisch geografische elementen;
3. De archeologische elementen en structuren.

In het jaarverslag van 1994 werden een aantal doelstellingen geformuleerd:

Algemeen:

Integratie van het monumentenbeleid in het gemeentelijk beleid. De monumentencommissie beschouwde het als haar opdracht niet slechts de feitelijke monumenten te beschermen maar ook om een visie te ontwikkelen over de toekomst van de stad. Monumenten en structuren zouden als uitgangspunt en onderlegger dienen voor de ontwikkeling van de stad. Samenwerking met de verschillende sectoren van de gemeente bood een optimaal perspectief voor de vormgeving van het toekomstig gezicht van Hengelo.

Ruimtelijk beleid:

Centraal staat het behoud van de monumentale waarde van gebouwen en structuren in het geheel van de ruimtelijke ordening. De commissie heeft hier een adviserende rol bij de inzet van het ruimtelijk instrumentarium. De ontwikkelingen in het Rijksbeleid en de landelijke ontwikkelingen in de monumentenzorg steunen de commissie in haar opvatting dat alleen een zorgvuldige inpassing van de cultuur- historische factor in de ruimtelijke ordening een vruchtbare context biedt voor een integrale ontwikkeling en een herkenbare identiteit van de stad.

Archeologie:

De commissie streeft naar een actief beleid van de gemeente voor het veilig stellen van het "Hengelose bodemarchief".

Publieke belangstelling: Politiek en ambtelijk apparaat bepalen de integratie van de monumentenzorg in het gemeentelijk beleid. Een breed publiek draagvlak is

echter nodig voor een levend en levendige monumentenzorg. De commissie beschouwt het bevorderen als een belangrijke taak en stelt zich ten doel kennis te verspreiden over monumenten in Hengelo op alle mogelijke manieren, waaronder Open Monumenten Dagen.

Eind 1998 kreeg Hengelo er een fors aantal Rijksmonumenten bij als gevolg van het afronden van het MPS (Monumenten Selectie Project) en MIP (Monumenten Inventarisatie Project). In februari 1999 heeft de commissie een compleet en actueel overzicht gepubliceerd van alle beschermde objecten en structuren. Als vervolg hierop heeft de monumentencommissie in 1999 als doelstelling voor het monumentenbeleid vastgesteld: Het totale monumentenbestand van de gemeente Hengelo moet een verantwoorde afspiegeling zijn van de geschiedenis van de stad.

Om inzicht te krijgen of het actuele monumentenbestand voldoet aan deze doelstelling, zijn (opnieuw) een aantal categorieën gedefinieerd welke de geschiedenis van de stad omvatten.

De categorieën zijn:

- Archeologie
- Landschappelijke structuren/- elementen
- Landbouw en veeteelt
- Bedrijf en techniek
- winning van grondstoffen
- productie
- transport, infrastructuur en transportmiddelen
- distributie
- openbare voorzieningen
- overige: dienstverlening en horeca
- Wonen
- Woningbouwcomplexen
- burgerwoningen
- fabrikantenwoningen
- Geloofsbeleving
- Onderwijs
- Verenigingsleven
- Gezondheidszorg
- Overheid

Bij spiegeling van het actuele monumentenbestand aan deze categorieën bleek het bestand een aantal lacunes te bevatten. In 1999 en 2000 is een selectie gemaakt van nieuwe objecten en is een voorstel aan B. en W. gedaan. Het voorstel bevatte de uitbreiding van het bestand gemeentelijke monumenten met 35 objecten verdeeld over 12 categorieën.

Daarmee ontstond naar de mening van de commissie een evenwichtig en afgewogen afspiegeling van de geschiedenis van Hengelo tot 1940.

Tevens is een inventarisatie en waardering van de Wederopbouwperiode gemaakt. In juni 1998 verscheen een nota over de wederopbouwobjecten in het centrum van de stad. Dit werd de basis voor de inventarisatie van de hele stad. Zeker nu in het hele land meer aandacht ontstond voor deze periode. Voor de uitvoering werd daarom contact gezocht met de vrije universiteit van Amsterdam.

Het doel dat de monumentencommissie zich met dit project stelde was tweeledig. Enerzijds het komen tot een brede bewustwording bij politiek en inwoners over de waarde van de wederopbouwarchitectuur in Hengelo.

Anderzijds wilde de commissie komen tot een verantwoorde selectie van objecten van objecten uit deze, zeker voor Hengelo, bijzondere bouwperiode.

Hieruit werd een voorstel voor voordracht voor gemeentelijke en rijksmonumenten gemaakt.

In 2002 heeft de heer Methorst als laatste lid van de allereerste commissie afscheid genomen. Vanwege zijn enorme kennis van de Hengelose monumentenzorg is hij benoemd tot adviseur van de commissie. De commissie heeft niet kunnen bewerkstelligen dat het "Kluenvens", Rotersweg 44, als Rijksmonument is aanvaard. Wel zijn de gevel van de Kroon en de Wilbertschool tot gemeentelijk monument verklaard. De voorzitter van de Monumentencommissie is vanaf 2002 deel gaan uitmaken van het supervisorsteam van Hart van Zuid. In dat jaar is de definitieve selectie van wederopbouwobjecten tot stand gekomen. Het Oversticht is ingeschakeld voor de redengevende beschrijving. B. en W. heeft 30 objecten aangewezen als gemeentelijk monument ter completering van het totale

monumentenbestand. Het bestand ziet er in 2002 als volgt uit: 25 beschermd gemeentelijk karakteristieke panden, 73 Gemeentelijke monumenten en 91 Rijksmonumenten. Geconstateerd is dat de categorie landschappelijke structuren nog slechts 2 begraafplaatsen bevat. De commissie wil dit prioriteit geven. HET grote project van de negentiger jaren, namelijk aanwijzing van Tuindorp t'Lansink door het Rijk als beschermd Dorpsgezicht, heeft uiteindelijk eind 2003 zijn beslag gekregen. In 2007 heeft de Monumentencommissie in een brief aan B. en W. voorstellen gedaan voor een kwaliteitsimpuls van het monumentenbeleid. Dat betreft kort samengevat :

1. Maak een beeldkwaliteitplan samen met een bescheiden subsidieregeling voor de Afrikaanderbuurt.
2. Zorg voor handhaving op de regelgeving in het Tuindorp 't Lansink.
3. Houd rekening met rooilijnen en maatvoering bij de Drienerstraat- hoek Enschedesestraat.
4. Behoud de kunstwerken van en voor de MTS.
5. Behoud de betonschaalconstructie van het Seahorsecomplex

B. en W. heeft als reactie haar medewerking toegezegd naar de haalbaarheid van deze onderwerpen. De commissie heeft toegezegd gekregen dat alle zaken waarvoor een vrijstellingsprocedure moet worden doorlopen in het Tuindorp aan haar wordt voorgelegd om advies. Dit heeft tot enige verbetering van de bebouwing in het Tuindorp geleid. B. en W. heeft in 2007 22 wederopbouw-monumenten definitief aangewezen als Gemeentelijk monument.

In november van 2007 is de heer Couwelaar , architect van de Wederopbouw, overleden. In 2006 is de heer Couwelaar uitgebreid geïnterviewd door leden van de Monumentencommissie en het Architectuurcentrum Twente.

De Monumentencommissie wil een aanzet geven voor beleid over de belangrijkste invalswegen van Hengelo teneinde de cultuurhistorische waarden te beschermen. De invalswegen spelen en speelden een cruciale rol in het aanzien , het karakter en de beleving van de ontwikkeling van de stad. Met de uitkomst van het onderzoek kan nieuw beleid voor de welstandsnota worden voorgesteld.

In 2007 is de restauratie van het Tuindorpbad afgerond, is onderzoek opgestart naar herbestemming van het Verenigingsgebouw en is veel werk verzet om de stuw in de Drienerbeek ter hoogte van de Heemafstraat terug te plaatsen. De pers besteedde veel aandacht aan de Hengelose Monumentenzorg. In het Jaarboek Hengelo 2006-2207 is een bijdrage over monumenten in de stad opgenomen.

In 2008 is de commissie gevraagd om een advies voor de status van gemeentelijk monument van de Kasbah. De commissie beoordeeld de Kasbah als een uniek experimenteel woningbouwcomplex in Hengelo en heeft positief geadviseerd. B. en W. heeft dit advies overgenomen. De commissie heeft bij B. en W. aandacht gevraagd voor de volgens haar ongewenste visuele ingrepen in de openbare ruimte van het Tuindorp ten behoeve van parkeervoorzieningen. Dit gebeurde mede omdat de kwaliteit van de openbare ruimte in het totaal van het Tuindorp achteruitgaat.

In het Hart van Zuid is de bouw van de nieuwe ROC met het hergebruik van de oude gieterij als centrale hal zeer geslaagd. Ook hier wordt echter geconstateerd dat de kansen voor hergebruik van oude materialen in de openbare ruimte verloren zijn gegaan. In het supervisorteam van Hart van Zuid is hier door de commissie aandacht voor gevraagd.

Een bijzondere archeologische vondst vindt plaats in 2008 nabij de Westermaat (de Veldkamp) namelijk de bewijzen van menselijke bewoning uit de periode van 600 voor Christus. In totaal zijn 25 urnengraven, ijzerresten en sporen van agrarische activiteiten aangetroffen. Een tweede zo mogelijk nog meer bijzondere archeologische vondst is gedaan bij het (toekomstige) bedrijventerrein Oosterveld tussen de A1 en de Oldenzaalsestraat. Hier zijn resten van de oudste boerderij van Overijssel aangetroffen. De datering is 2600- 2000 voor Christus. Aan de hand van verkleuringen in de bodem zijn de contouren van de ruim 4000 jaar oude boerderij zichtbaar geworden. Daarnaast zijn sporen gevonden van 2 crematiegraven en verschillende scherven van potten en bekertjes. Afkomstig van zogenaamde klokbekers en wikkeldraadbekers.

Helaas is het mozaik van de Koninklijke weefgoederenfabriek (het Seahorsecomplex), een kunstwerk van Co Sareel uit Barchem, tijdens de sloop verloren gegaan en zijn slechts 4 schaalconstructies bewaard gebleven.

In november 2008 wordt in Tubantia gemeld dat het Badhuis aan de Oldenzaalsestraat niet gesloopt wordt. B. en W. heeft ingestemd met het advies om het Prins Bernhard Plantsoen aan te wijzen als gemeentelijk monument.

In 2009 heeft B. en W. 2 eenmalige budgetten beschikbaar gesteld ter verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van de openbare ruimte in het Tuindorp. De commissie uit haar zorg over de goede conservering van het Hijschgebouw.

Aan de Langelermatweg is het project de Weverij, inclusief het pand van de voormalige textiel fabriek Insulinde , gereed gekomen. Dit is een fraai voorbeeld van hergebruik als bijzonder industrieel object met toevoeging van hedendaags vormgegeven bouwkundige elementen. Ook het appartementcomplex op de locatie

van de voormalige Pijpenbuigerij is gereed gekomen. Ook hierbij is een deel van de voormalige fabriekshal ingepast en middels toepassing van kunst de functie van de oude pijpenbuigerij verbeeld. De commissie is niet betrokken geweest bij de herziening van het masterplan Hart van Zuid.

Landelijk is de gewijzigde monumentenwet van kracht geworden. (Staatsblad 2008 nr. 563.) Samen met enige nieuwe regelingen. Dit betekent o.a. dat alle gemeenten vanaf 1 januari 2009 een monumentenverordening en een onafhankelijke monumentencommissie moeten hebben ingesteld. De gemeenten krijgen meer zeggenschap over Rijksmonumenten en daarmee is de rol van de gemeentelijke Monumentencommissie van grotere betekenis geworden. In de "Beleidsregel aanwijzing beschermde monumenten 2009"(Staatscourant 2009 nr. 169.)is dit vastgelegd.

In de beleidsbrief "Meer lust, minder last"van minister Plasterk zijn zijn nieuwe plannen tot modernisering van de Monumentenzorg (kortweg MoMo) opgenomen. Daar vallen o.a. onder dat cultuurhistorische belangen een rol gaan spelen in de ruimtelijke ordening, de regelgeving wordt krachtiger, eenvoudiger en doeltreffender en het herbestemmen van monumenten wordt bevorderd. De eis dat een object tenminste 50 jaar oud moet zijn is vervallen. Het Rijk wijst geen nieuwe beschermde stads- en dorpsgezichten meer aan. Nieuwe potentiële Rijksmonumenten kunnen alleen door het RCE zelf worden voorgedragen en niet meer door derden. Via de website van de gemeente is het monumentenregister te raadplegen.

1.3 OPEN MONUMENTEN DAG

De eerste Open Monumenten Dag in Nederland was in 1987 en werd geopend door prins Claus. Ieder jaar wordt de dag landelijk georganiseerd op de tweede zaterdag in september. Ook wordt een thema bepaald dat lokaal kan worden ingevuld.

De open monumentendag is altijd een van de belangrijkste activiteiten van de monumentencommissie in Hengelo geweest.

In 1994 werd door de commissie als lokaal thema “scholen in Hengelo” gekozen. Leegstaande schoolgebouwen en een dreigende leegloop van andere schoolgebouwen vormden de aanleiding tot deze keuze. De Waarbeekschool aan de Tweekelerweg, de dr. Schaepmanmavo en de Wilhelminaschool waren die dag opengesteld. In de stad was een acht-vormige fietsroute uitgestippeld. Een folder zorgde voor toelichting en informatie.

In 1995 werd als lokaal thema het buitengebied tussen Hengelo en Delden gekozen. In dit fraaie landschap liggen een aantal monumentale gebouwen die middels een uitgezette fietsroute bezocht konden worden. Daarnaast werd in de Waterstaatskerk een archeologische markt gehouden, op initiatief van Kunst en Cultuur Overijssel (KCO) gesteund door archeologen. Uitgangspunt was meer belangstelling voor archeologie in Twente te kweken.

Vanaf 1996 werd aangesloten bij de landelijk gekozen thema's. In 1996 was het thema “industrieel erfgoed” hier werd een interessante route met een fraaie folder uitgebracht.

In 1997 het thema “schoolgebouwen” de pas gerestaureerde villa 't Tichelwerk werd open gesteld, in 1998 het thema “steengoed” waarbij enige panden aan de Pastoriestraat, het Lambooyhuis en de Waterstaatskerk getoond werden samen met oude bouwwijzen en restauratiematerialen en in 1999 “monumentaal groen”.

In 2000 heeft de monumentencommissie op een andere wijze dan gebruikelijk invulling gegeven door de dag in een breder kader te zetten, gekoppeld aan de ingebruikname van het stationsplein. Het thema “water” werd in het sluizencomplex de Waarbeek samen met Rijkswaterstaat vormgegeven.

In 2007 is het thema Wederopbouw architectuur. 4 panden worden opengesteld: Het Stadhuis, de Telgenflat op de Markt, de middelbare school de Bataafse Kamp en het gebouw van de voormalige Raad van Arbeid aan de Wolter ten Catestraat. Voorafgaand aan de dag heeft de commissie een lezing georganiseerd

in het Historisch Museum over Wederopbouw in Hengelo.

In 2008 worden een aantal tochten met een historische Amerikaanse schoolbus georganiseerd langs wederopbouwarchitectuur, langs industrieel erfgoed en langs belangwekkende kerkgebouwen. Er is veel animo voor de dag.

Ook in 2009 is de historische Amerikaanse schoolbus ingezet. Dit jaar is in plaats van een kerkenroute een scholenroute uitgezet die ook gefietst kan worden. De landelijke organisatie van de Open Monumenten Dag heeft de Hengelose organisatie de “Rabo Vastgoed Trofee 2009” toegekend vanwege “het programma met inhoud, voor een breed publiek.”

1.4 WETGEVING

Door de jaren heen zijn een aantal wetten van toepassing verklaard op de monumentenzorg c.q. het (onroerend) cultureel erfgoed.

De Monumentenwet.

De wet op de ruimtelijke Ordening

De wet Stadsvernieuwing

De Woningwet.

De wet op de Archeologie

De gemeentelijke monumentenverordening dient hier op aan te sluiten en dus bij wijziging van wetgeving geactualiseerd te worden.

1.5 BELANGRIJKSTE MONUMENTEN DOOR DE JAREN HEEN.

1. **Huys Hengel**
2. **Het Beschermde dorpsgezicht tuindorp 't Lansink.**
3. **Wederopbouwarchitectuur.**
4. **Industrieel erfgoed.**

1.6 COMMUNICATIE

De commissie heeft vanaf 1994 jaarverslagen uitgebracht. In het begin alleen op papier.

Vanaf 2006 digitaal en te ontsluiten via de website van de gemeente. In het jaarverslag van 1998 werd opgemerkt dat de commissie zich meer naar buiten toe wil profileren, niet alleen met de Open Monumenten Dag , maar ook door contacten met andere historische instellingen. Ook met eigenaren/ gebruikers van monumentale panden wil de commissie contacten leggen. Men wil de mensen beseft bijbrengen wat het betekent in een monumentaal pand te wonen en/ of te werken. De commissie ziet haar adviesrol breed, niet alleen gericht op de gemeente maar ook naar burgers. Het briefpapier van de commissie heeft een briefhoofd gekregen overeenkomstig de briefhoofden van de diverse gemeenteafdelingen.

